

Landeninformatie Armenië, Trinidad en
Tobago

Datum
7 maart 2024

Armenië

Deze herbeoordeling is uitgevoerd op basis van de volgende bronnen.

- Amnesty International
- BBC
- Europese Commissie
- Freedom House
- Human Rights Watch
- International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association (ILGA)
- Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE)
- Raad van Europa
- Reporters Without Borders - World Press Freedom Index
- World Justice Project - Rule of Law Index
- US State Department
- UN Committee on the Elimination of Discrimination against Women

Er zijn geen (actuele) rapportages gevonden van het EUAA, andere lidstaten of de UNHCR welke bruikbaar waren voor deze herbeoordeling.

De onderstaande herbeoordeling heeft betrekking op de Republiek Armenië. Nagorno-Karabach komt enkel aan de orde voor zover de situatie rond Nagorno-Karabach invloed heeft op de situatie in de Republiek Armenië. Freedom House geeft Armenië in 2024 een algemene score van 54 van de 100 punten. Deze score is gelijk aan 2023 en een punt lager dan in 2022 en in 2021¹. Freedom House kwalificeert Armenië als 'partly free'. Freedom House geeft Armenië in 2024 een score van 23 uit 40 op 'political rights'. Op de dimensie 'civil liberties' geeft Freedom House Armenië een score van 31 uit 60.

Op het onderdeel *democratisch bestuur* zijn er geen aanmerkelijke wijzigingen ten opzichte van de vorige herbeoordeling. Het US State Department schrijft dat (grond)wettelijk is gewaarborgd dat burgers hun regering kiezen in vrije en eerlijke periodieke verkiezingen, gebaseerd op algemeen en gelijk kiesrecht. De wet legt geen beperkingen op aan de registratie of activiteit van politieke partijen. Freedom House meldt dat Armenië sinds 2018² heeft gewerkt aan het aanpakken van al lang bestaande problemen, waaronder systemische corruptie, ondoorzichtige beleidsvorming, een

¹ <https://freedomhouse.org/country/armenia/freedom-world/2024>,
<https://freedomhouse.org/country/armenia/freedom-world/2023>,
<https://freedomhouse.org/country/armenia/freedom-world/2022>,
<https://freedomhouse.org/country/armenia/freedom-world/2021>

² 'de fluwelen revolutie'

gebrekkig kiesstelsel en een zwakke rechtsstaat. Het conflict inzake Nagorno-Karabach laaide gedurende de verslagperiode opnieuw op. Op 19 september 2023 begon Azerbeidzjan een nieuw militair offensief. Dit heeft geresulteerd in de volledige en officiële ontmanteling van de instellingen van het gebied per 1 januari 2024. Gezien de precare veiligheidssituatie voelden meer dan 100.000 personen, vrijwel de gehele (etnisch Armeense) bevolking, zich genoodzaakt het gebied te verlaten. Onder andere Human Rights Watch en Freedom House schrijven dat deze toestroom de gebeurtenissen in Armenië in 2023 domineerden. Het leidde tot problemen met betrekking tot huisvesting en andere uitdagingen.

De Armeense autoriteiten bleven sectorale hervormingen doorvoeren met betrekking tot onder andere de rechterlijke macht, de politie, en het onderwijs. De regering van Armenië heeft haar institutionele kader voor de bestrijding van corruptie versterkt door haar nieuwe anti-corruptiestrategie op meerdere fronten te implementeren³.

Op het onderdeel de *bescherming van het recht op vrijheid en veiligheid van de persoon* geeft het U.S. State Department aan dat de (grond)wet foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing verbiedt. Tegelijkertijd wordt in hetzelfde rapport onder belangrijke mensenrechtenkwesties, net als voorgaande jaren, melding gemaakt van foltering of onmenselijke en vernederende behandeling in detentie. Ook Freedom House maakt hier melding van. Human Rights Watch noemt in dit kader het gebrek aan effectieve verantwoording een aanhoudend probleem. Autoriteiten doen vaak onderzoek naar beschuldigingen van mishandeling in het kader van "ambtsmisbruik", waarop lichtere straffen staan.

Andere mensenrechtenkwesties die het US State Department onder andere (opnieuw) noemt zijn willekeurige arrestatie of detentie, ernstige problemen met de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, ernstige beperkingen van de vrijheid van meningsuiting en de media, willekeurige of onwettige inbreuk op de persoonlijke levenssfeer en misdrijven waarbij sprake is van geweld of dreiging met geweld tegen LHBTI⁴.

Op het gebied van *vrijheid van meningsuiting* meldt het US State Department dat de (grond)wet daarin voorziet, ook voor leden van de pers en andere media. De regering respecteert dit recht over het algemeen. Freedom House schrijft dat onafhankelijke mediabureaus en onderzoeksbureaus relatief vrij kunnen opereren in Armenië. Zij publiceren over het algemeen online. Reporters without Borders geeft aan dat de belangrijkste nieuwsbronnen in Armenië sociale netwerken zijn, waar tweederde van de bevolking dagelijks toegang toe heeft. Sinds de 'fluwelen revolutie' van 2018 is het medialandschap gegroeid. Onafhankelijke online nieuwssites floreren en vervullen hun rol als essentieel tegenwicht voor de democratie. Niettemin blijven de meeste omroep- en gedrukte media, die gelieerd zijn aan grote politieke en commerciële belangen, onder druk staan met betrekking tot hun redactionele beleid. Ondanks een pluralistische omgeving blijven de media gepolariseerd. Het land wordt geconfronteerd met een ongekend niveau van desinformatie en haatzaaiende uitlatingen, vooral met betrekking tot Nagorno-Karabach.

Freedom House geeft Armenië een score van 3 uit 4 op het onderdeel '*Are individuals free to express their personal views on political or other sensitive topics without fear of surveillance or retribution?*' Amnesty International schrijft dat het recht op vrijheid van meningsuiting onnodig werd beperkt. Strafrechtelijke vervolging wegens het rechtmatig uiten van kritiek op de autoriteiten had volgens de organisatie een afschrikkend effect op de vrijheid van meningsuiting.

Armenië staat momenteel op de 49ste plaats van de World Press Freedom Index van Reporters without Borders. Ter vergelijking: Noorwegen staat momenteel op de eerste plaats en Noord-Korea op de 180ste (laatste) plaats⁵

³ <https://www.hrw.org/europe/central-asia/armenia>, <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/armenia/>, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/armenia/>, <https://freedomhouse.org/country/armenia/freedom-world/2024>, <https://www.bbc.com/news/world-europe-66969845>

⁴ <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/armenia/>, <https://www.hrw.org/world-report/2024/country-chapters/armenia>

⁵ <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/armenia/>, <https://rsf.org/en/index>, <https://freedomhouse.org/country/armenia/freedom-world/2024>

Ten aanzien van *de vrijheid van geloofsovertuiging* en *de vrijheid van vereniging* laten de geraadpleegde bronnen een vergelijkbaar beeld zien met de vorige herbeoordeling. Het Country Report on Religious Freedom van het US Department of State bevat geen relevante wijzigingen ten aanzien van Armenië ⁶.

Freedom House geeft Armenië een score van 3 uit 4 op het onderdeel '*Is there freedom of assembly?*' Volgens Amnesty International werd de vrijheid van vereniging ingeperkt door de onevenredige harde reactie van handhavingsinstanties op protesten.

Het US State Department meldt dat nadat de militaire operatie van Azerbeidzjan in Nagorno-Karabach op 19 september 2023 begon, er protesten plaatsvonden in Jerevan, die vanaf 30 september 2023 geleidelijk afnamen. Bij verschillende gelegenheden vertoonden demonstranten agressief gedrag en werd er geweld gebruikt. De demonstranten eisten het aftreden van de premier en probeerden het regeringsgebouw te bestormen waar de premier werkte. De politie reageerde met beperkt gebruik van geweld. Er waren beperkte meldingen van buitensporig gebruik van geweld door de politie tijdens die protesten. Volgens officiële informatie heeft de onderzoekscommissie een onderzoek ingesteld naar 58 personen en officieel een aanklacht ingediend tegen 46 van hen in verband met de protesten. 28 van de verdachten zaten op 3 november 2023 nog in voorlopige hechtenis. Volgens officiële informatie heeft de regering 13 strafrechtelijke onderzoeken gestart naar mogelijk buitensporig gebruik van geweld door handhavingsinstanties in verband met de protesten die op 19 september 2023 begonnen⁷.

Op het gebied van *bescherming tegen discriminatie en vervolging door derden* rapporteert de OSCE⁸ het volgende:

- a) het aantal *hate crimes* dat de politie in een jaar heeft geregistreerd;
- b) het aantal keren dat in een jaar vervolging is ingesteld wegens verdenking van een *hate crime* en
- c) het aantal uitgesproken veroordelingen in een jaar wegens een *hate crime*.

betreffende het jaar	a)	b)	c)
2021	68	9	3
2022	5	41	0

De vijf over 2022 geregistreerde *hate crimes* betroffen volgens de politie telkens misdrijven ingegeven door racisme en/of xenofobie. De Raad van Europa wijst evenwel op een gebrek aan uitgebreide dataverzameling en onderrapportage ten aanzien van *hate crimes*.⁹ Actuelere informatie is op het moment van schrijven van deze herbeoordeling niet beschikbaar.

De Raad van Europa schreef verder dat de Armeense autoriteiten en maatschappelijke organisaties maatregelen troffen om relevante beroepsgroepen op te leiden op het gebied van 'hate speech' en haatmisdrijven en hoe daarop te reageren, met name in het kader van het onderdeel 'bewustwording' in het Nationaal Plan voor de bescherming van de mensenrechten 2020-2022¹⁰.

De Europese Commissie schreef in 2022 dat huiselijk geweld een groot probleem bleef.

In juli 2022 trad een nieuw Wetboek van Strafrecht in werking. Het US State Department schrijft dat dit nieuwe Wetboek het begrip geweld door een intieme partner introduceerde, maar huiselijk geweld niet definieerde.

Het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (Verdrag van Istanbul) is nog niet geratificeerd en de ratificatie ervan

⁶ <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2023/05/441219-ARMENIA-2022-INTERNATIONAL-RELIGIOUS-FREEDOM-REPORT.pdf>

⁷ <https://freedomhouse.org/country/armenia/freedom-world/2024>,
<https://www.amnesty.org/en/location/europe-and-central-asia/eastern-europe-and-central-asia/armenia/report-armenia/>, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/armenia/>

⁸ <https://hatecrime.osce.org/armenia>

⁹ <https://rm.coe.int/sixth-report-on-armenia/1680ab9e33>

¹⁰ <https://rm.coe.int/sixth-report-on-armenia/1680ab9e33>

is sinds 2019 in behandeling. Het nieuwe Wetboek van Strafrecht voert echter strafrechtelijke aansprakelijkheid in conform het Verdrag van Istanbul voor verschillende strafbare feiten, waaronder gedwongen abortus en gedwongen huwelijken of echtscheidingen. Vrouwenorganisaties geven aan dat genderstereotypen en praktijken waarbij slachtoffers de schuld krijgen, vaak gezien worden in Armeense strafrechtelijke zaken die betrekking hebben op gendergerelateerd geweld en femicide.¹¹

Het US State Department schrijft dat verkrachting van een persoon, ongeacht geslacht, een strafbaar feit is waarop een maximale gevangenisstraf van 15 jaar staat. Algemene statuten waren van toepassing op de vervolging van verkrachting binnen het huwelijk. Huiselijk geweld werd strafbaar gesteld op grond van algemene statuten die betrekking hebben op geweld. Handhavingsinstanties hebben beschuldigingen van huiselijk geweld niet effectief onderzocht of vervolgd. Hoewel de politie reageerde op gevallen van huiselijk geweld werden er maar weinig met succes vervolgd. Human Rights Watch schrijft dat het aantal strafrechtelijke onderzoeken naar huiselijk geweld in 2023 verdubbelde ten opzichte van 2022. In 2023 vonden 1.848 onderzoeken plaats tegenover 960 in 2022.

Volgens een bijdrage van de Coalitie ter beëindiging van geweld tegen vrouwen uit 2022 aan het Comité voor de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen (CEDAW-schaduwrapport) is de wijdverbreide opleiding van gerechtelijke ambtenaren, openbare aanklagers, politie en andere wetshandhavers over de toepassing van de wetgeving inzake huiselijk geweld lovenswaardig. Tegelijkertijd is er nog veel werk te doen om slachtoffers van huiselijk en seksueel geweld adequaat te beschermen.

Armenië heeft twee opvanghuizen voor slachtoffers van huiselijk geweld, die samen capaciteit hebben om 24 vrouwen plus hun kinderen op te vangen. Volgens het Women's Support Center, een lokale groep, zijn de opvanghuizen continu vol.

Op 3 mei 2023 keurde het parlement wijzigingen in de arbeidswet goed die geweld en seksuele intimidatie op het werk verbieden. De wijziging is op 31 juli 2023 in werking getreden.

Begin 2024 nam het Armeense parlement amendementen aan die de wet op huiselijk geweld van het land versterken. De amendementen schrappen de verwijzing naar "gezinsharmonie" en voegen extra daden toe die als huiselijk geweld kunnen worden beschouwd (fysiek, seksueel, psychologisch en economisch geweld). Het Armeense wetboek van strafrecht vermeldt huiselijk geweld niet als een op zichzelf staand misdrijf, maar het specificiert wel dat als de daders van bepaalde misdaden naaste familieleden zijn, dit een verzwarende factor kan zijn. De wijzigingen bepalen dat partners en ex-partners (die niet als familieleden worden beschouwd) nu ook worden meegeteld als daders die van deze verzwarende omstandigheid kunnen worden beschuldigd. De amendementen specificeren ook dat het getuige laten zijn van een kind van huiselijk geweld neerkomt op een daad van geweld.

Verder stellen de wijzigingen de politie in staat om een pleger te dwingen het huis te verlaten en/of te beperken in de communicatie met het slachtoffer.

Ten slotte wordt in de amendementen gespecificeerd dat slachtoffers voorrang hebben bij de toegang tot gratis gezondheidszorg om de gevolgen van huiselijk geweld te behandelen¹².

Ten aanzien van LHBTI is het beeld ongewijzigd. De geraadpleegde bronnen laten zien dat LHBTI te maken blijven houden met intimidatie, discriminatie en geweld. Angst voor discriminatie en mogelijke vernedering als gevolg van de openbaarmaking van de seksuele geaardheid of genderidentiteit zorgt ervoor dat veel LHBTI geen aangifte doen, zelfs wanneer de tegen hun gepleegde misdrijven duidelijk anti-LHBTI gemotiveerd zijn. Wanneer er wel aangifte wordt gedaan, blijft het onderzoek vervolgens vaak achter.

Armenië staat in de ILGA 'Rainbow Europe-index' op de 47^e plaats (uit 49). ILGA Europe schrijft dat de Armeense regering een 'ontwerpactieplan 2023-2025' heeft gepubliceerd dat voortvloeit uit

¹¹ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9214-2022-INIT/en/pdf>

¹² <https://www.hrw.org/news/2024/04/18/armenia-strengthens-domestic-violence-law>,
<https://www.hrw.org/world-report/2024/country-chapters/armenia>

de nationale strategie voor de bescherming van de mensenrechten, waarin staat dat er in 2024 een anti-discriminatiewet moet worden aangenomen. Het plan werd op 28 september 2023 aangenomen.

Verscheidende gevallen van online haatzaaiende uitlatingen en oproepen tot geweld tegen trans- en LHBTI-personen werden dit jaar gedocumenteerd op sociale-mediasites. Een video, die tienduizenden keren werd bekeken, nodigde mensen uit om zich aan te sluiten bij een groep in Jerevan die naar verluidt "de stad zou bevrijden van homo's". De regering heeft het afgelopen jaar geen stappen ondernomen om wetgeving uit te vaardigen die mensen zou beschermen tegen discriminatie, intimidatie of geweld op basis van seksuele geaardheid en genderidentiteit. Het rapport van Pink Armenia, De mensenrechtensituatie van LHBTI in Armenië in 2022, gepubliceerd in mei 2023, benadrukte dat de politie vaak dader is. Pink documenteerde 51 gevallen van discriminatie op basis van seksuele geaardheid en genderidentiteit, waarvan er 16 werden gemeld aan wetshandhavinginstanties. Sommige daarvan zijn afgewezen en andere zijn niet op een zinvolle manier verwerkt.¹³

Human Rights Watch laat net als andere bronnen een vergelijkbaar beeld zien en schrijft aanvullend dat LHBTI vrijstelling kunnen aanvragen van militaire dienst, waar ze te maken krijgen met homofobe intimidatie en geweld. Om dit te doen, moeten ze echter een "diagnose" van "homoseksualiteit" of "transseksualiteit" krijgen, die vervolgens wordt geregistreerd in het uniforme elektronische informatiesysteem voor de gezondheidszorg. Volgens belangengroepen kan deze "diagnose" hen later blootstellen aan discriminatie binnen de gezondheidszorg.

Als positieve ontwikkeling noemt Human Rights Watch dat de Armeense autoriteiten in december 2022 een beleid hebben opgeheven dat homoseksuele mannen verbiedt om bloed te doneren.¹⁴

Ten aanzien van de *toegang tot onafhankelijk onderzoek* is het beeld vergelijkbaar met dat van de vorige herbeoordeling. Het US State Department meldt opnieuw dat Armenië een overheidsorgaan voor de mensenrechten kent: de Office of the Human Rights Defender (Ombudspersoon). Dit overheidsorgaan heeft het mandaat om schendingen van de mensenrechten op alle overheidsniveaus tegen te gaan. De Ombudspersoon opereerde onafhankelijk en diende als een effectieve pleitbezorger in individuele gevallen. Daarnaast meldt het US State Department dat de regering binnenlandse en internationale mensenrechtengroepen, waaronder de 'European Committee for the Prevention of Torture', toestond om de omstandigheden in gevangenissen en detentiecentra te controleren, en dit gebeurde ook regelmatig¹⁵. Freedom House schrijft opnieuw dat uitgesproken NGO's actief zijn in Armenië, waarvan de meeste in de hoofdstad Jerevan gevestigd zijn. Het ontbreekt deze NGO's aan substantiële lokale financiering. Maatschappelijke groeperingen overleggen regelmatig met de regering over beleidskwesties, met name over electorale, constitutionele en anti-corruptie hervormingen¹⁶.

Op het onderdeel toegang tot een *onafhankelijke rechterlijke macht en de toegang tot rechtsmiddelen* blijkt, net als bij de eerdere (her)beoordelingen, dat er weinig vooruitgang is ten aanzien van de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de rechterlijke macht, ondanks dat de wet voorziet in een onafhankelijk rechtspraak. De (grond)wet voorziet in het recht op een eerlijk en openbaar proces, maar de rechterlijke macht handhaafde dit recht in sommige gevallen niet. De rechterlijke macht wordt niet als onafhankelijk of onpartijdig beschouwd vanwege haar geschiedenis van corruptie en politieke invloed, verzet tegen hervormingen en spraakmakende schandalen. Er waren onbevestigde berichten over pogingen van politieke beïnvloeding. De hoge werklast, het gebrek aan vertrouwen van het publiek en beschuldigingen van overheidsdruk ontmoedigden professionals om te solliciteren naar de functie van rechter. Een van de belangrijkste problemen van de rechterlijke macht was de ernstige overbelasting op alle niveaus als gevolg van een gebrek aan rechters.

¹³ <https://www.ilga-europe.org/sites/default/files/2024/armenia.pdf>, <https://rainbow-europe.org/#8620/0/0>

¹⁴ <https://www.hrw.org/world-report/2024/country-chapters/armenia>, <https://rm.coe.int/sixth-report-on-armenia/1680ab9e33>, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/armenia/><https://freedomhouse.org/country/armenia/freedom-world/2024>, <https://www.amnesty.org/en/location/europe-and-central-asia/eastern-europe-and-central-asia/armenia/report-armenia/>

¹⁵ <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/armenia/>, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/armenia/>

¹⁶ <https://freedomhouse.org/country/armenia/freedom-world/2024>

Andere belangrijke factoren die bijdroegen aan de werklast waren een hoog aantal beroepen van verdachten als gevolg van een gebrek aan vertrouwen in de rechterlijke macht en het beroep van openbare aanklagers tegen vrijspraken en lagere straffen. Mensenrechtengroeperingen hebben hun bezorgdheid geuit over de doeltreffendheid van justitiële hervormingen en de onpartijdigheid van het verantwoordingsproces voor rechters die verdacht worden van vermeende overtredingen. Ze bekritiseerden ook het gebrek aan uitgebreide politiehervormingen.¹⁷

Freedom House geeft aan dat de regering in 2019 een vijfjarige strategie voor de hervorming van de rechterlijke macht publiceerde. Medio 2022 was slechts 32 procent van de acties en subacties die in de strategie worden geschetst, op tijd uitgevoerd en 56 procent niet. In juli 2022 nam het waarnemend hoofd van de Hoge Raad van Justitie (Hoge Raad voor de Justitie) ontslag nadat een opname was uitgelekt waarin hij het toen zittende hoofd van de Hoge Raad van Justitie dreigde met strafrechtelijke vervolging als deze weigerde af te treden. In oktober 2022 werden twee nieuwe leden van de Hoge Raad van Justitie gekozen door de regerende partij, waaronder een voormalige minister van Justitie die ook lid was geweest van de regerende partij. De verkiezing werd gezien als politiek gemotiveerd. De schorsing van verschillende rechters door de Hoge Raad van Justitie in 2023 leidde tot verdere bezorgdheid over mogelijke politieke inmenging in de rechterlijke macht.

Armenië is niet opgenomen in de Rule of Law Index.¹⁸

Conclusie

De situatie in Armenië is sinds de laatste herbeoordeling vrijwel gelijk gebleven. Op basis van deze herbeoordeling wordt de aanwijzing van Armenië als veilig land van herkomst voortgezet, met uitzondering van LHBTI en personen van wie aannemelijk is dat ze in strafrechtelijke detentie worden geplaatst. Voor het overige komen er uit de herbeoordeling geen groepen naar voren voor wie de situatie zodanig is of van een dergelijke omvang, dat het aangewezen is om daarvoor een uitzondering op te nemen in het beleid. Daarbij geldt dat er altijd op individuele basis geoordeeld kan worden dat behandeling in spoor 4 in plaats van in spoor 2 aangewezen is.

¹⁷ <https://www.hrw.org/world-report/2024/country-chapters/armenia>

¹⁸ <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/global>